

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Vår dato:

16.05.2023

Vår referanse

2023/5178

Deres dato:

Deres referanse

Kommunene i Troms og Finnmark

Telefonnummer til saksbehandler

Gøril Toresen, 77642088

Orientering om RNB 2023 og kommuneproposisjonen 2024

Statsforvalteren viser til Prop. 112 S (2022-2023) Kommuneproposisjon 2024 og Meld. St. 2 (2022–2023) Revidert nasjonalbudsjett 2023, lagt frem 11. mai 2023.

Vi ønsker med dette å gi en kortfattet oversikt over de viktigste momentene i det økonomiske opplegget for kommunene for 2023 og 2024.

<https://www.regjeringen.no/no/statsbudsjett/2023/rnb/revidert-nasjonalbudsjett-2023-dokumenter-og-pressemeldinger/id2973608/>

Sammendrag

- **Kommunesektoren styrkes i revidert nasjonalbudsjett for 2023 med 3,2 mrd. kr. Av disse er 2,6 mrd. kr. kompensasjon for økt kostnadsvekst.**
- **Regjeringen orienterer i proposisjonen om endring i grunnrenteskatt på havbruk, etter høringsfristen.**
- **For 2024 legges det opp til en realvekst i kommunenes frie inntekter på mellom 4,4 – 4,7 mrd. kr. Av disse ligger det inne satsinger til psykisk helse og rus, samt til de kommunene som taper mest på dagens modell av gradert basiskriterium.**
- **Skjønnsrammen til kommunene foreslås uendret.**
- **Innføring av nytt inntektssystem for kommunene utsettes. Regjeringen tar sikte på å legge frem forslag til nytt inntektssystem våren 2024.**

1. Revidert nasjonalbudsjett 2023

Kommunesektorens inntekter 2023

Som varslet tidligere i år foreslår regjeringen lønns- og prisjustering av budsjettet for 2023. Kommunal deflator anslås nå til 5,2 prosent, noe som er en økning på 1,5 prosentpoeng sammenliknet med anslagene i nasjonalbudsjettet for 2023.

Kommunal deflator RNB 2023	5,2
Sysselsetting, lønnsvekst og pensjonskostnader mv.	5,5
<i>Lønnsvekst</i>	5,4
<i>Effekt av arbeidsgiveravgift</i>	0,1
<i>Bidrag fra pensjonskostnader</i>	-
Prisvekst kjøp av varer og tjenester	4,9
Lønnsandel (pst)	57,5

Lavere prisvekst på kjøp av varer og tjenester enn konsumprisindeksen (KPI) henger sammen med betydelig lavere utgiftsandel på matvarer i offentlig sektor enn i husholdningene. I tillegg er byggekostnadsindeksene (som ikke inngår i KPI) på vei ned.

Økt arbeidsgiveravgift bidrar med å øke kommunesektorens lønnskostnader med anslagsvis 320 mill. kr. i 2023. Dette er innarbeidet i anslaget på kostnadsvekst, og dekkes følgelig opp av kompensasjon for kostnadsvekst. Dette bidrar isolert sett til å øke veksten i lønnskostnadene med om lag 0,1 prosentpoeng utover lønnsveksten på 5,4 prosent.

Oppjusteringen av anslaget på kommunal deflator utgjør om lag 6,9 mrd. kr. Samtidig anslås en merskattevekst på kommunesektoren samlet på 4,3 mrd. kr. i 2023. Basert på disse anslagene overstiger kostnadsveksten merskatteveksten med 2,6 mill. kr. Dette beløpet foreslås kompensert i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2023.

I tillegg foreslås en økning i frie inntekter på 600 mill. kr. på toppen av anslått økt kostnadsvekst. Av samlet økt rammetilskudd går 2,1 mrd. kr. til kommunene og 1,1 mrd. kr. til fylkeskommunene.

Tabellen viser hva som blir netto endring i handlingsfriheten for kommunene, fylkeskommunene og kommunesektoren samlet.

	Kommuner (mrd. kr)	Fylkeskommune r (mrd. kr.)	Kommunesektoren (mrd. kr)
Merskattevekst	4,1	0,2	4,3
Oppjustering av lønns- og prisvekst	-5,7	-1,2	-6,9
Kompensasjon for netto kostnadsvekst	1,6	1,0	2,6
Tilleggsbevilgning	0,5	0,1	0,6
Effekt frie inntekter 2023	0,5	0,1	0,6

For kommuner fordeles kompensasjon på 1,6 mrd. kr. etter kostnadsnøkkelen. Tilleggsbevilgningen på 0,5 mrd. kr. gjennom innbyggertilskuddet fordeles slik at skattesvake kommuner prioriteres særlig, dvs. slik at kommuner med lavere skatteinntekter per innbygger enn gjennomsnittet får en større andel enn

innbyggertallet skulle tilsi. Midlene fordeles med utgangspunkt i skatteinntekter per innbygger før inntekstutjevning basert på gjennomsnittet for 2021 og 2022.

Både anslaget for skatteinntang og kostnadsvekst er imidlertid usikre, og det kan være betydelig variasjon mellom kommuner, fylkeskommuner og geografiske områder.

Oversikt over fordelingen for kommunene i Troms og Finnmark er som følger:

Kommune	Innbyggere per 1.1.22	Fordeling 1,6 mrd. etter kostnadsnøkkel		Fordeling 0,5 mrd. etter skatteinngang	
		(1000 kr)	(kr pr innb)	(1000 kr)	(kr pr innb)
	<i>kol. 1</i>	<i>kol. 2</i>	<i>kol. 3</i>	<i>kol. 4</i>	<i>kol. 5</i>
5401 Tromsø	77 544	20 571	265	7 207	93
5402 Harstad	24 804	7 160	289	2 527	102
5403 Alta	21 144	6 347	300	2 219	105
5404 Vardø	1 897	646	340	239	126
5405 Vadsø	5 568	1 644	295	604	108
5406 Hammerfest	11 274	3 378	300	1 099	97
5411 Kvæfjord	2 789	997	357	348	125
5412 Tjeldsund	4 201	1 392	331	498	118
5413 Ibestad	1 289	508	394	128	99
5414 Gratangen	1 070	440	412	117	110
5415 Lavangen	970	434	448	140	145
5416 Bardu	3 993	1 226	307	388	97
5417 Salangen	2 087	718	344	260	124
5418 Målselv	6 599	2 094	317	687	104
5419 Sørreisa	3 414	1 037	304	374	110
5420 Dyrøy	1 068	416	390	133	124
5421 Senja	14 738	4 886	332	1 556	106
5422 Balsfjord	5 576	1 841	330	678	122
5423 Karlsøy	2 179	806	370	246	113
5424 Lyngen	2 729	1 022	375	327	120
5425 Storfjord	1 836	662	360	214	117
5426 Kåfjord	2 012	726	361	265	132
5427 Skjervøy	2 804	952	340	332	118
5428 Nordreisa	4 746	1 572	331	555	117
5429 Kvænangen	1 159	505	435	137	118
5430 Kautokeino	2 877	1 035	360	423	147
5432 Loppa	859	385	448	102	119
5433 Hasvik	964	387	401	120	125
5434 Måsøy	1 162	442	380	120	103
5435 Nordkapp	2 947	940	319	311	105
5436 Porsanger	3 904	1 218	312	452	116
5437 Karasjok	2 584	832	322	314	121
5438 Lebesby	1 221	502	411	126	104
5439 Gamvik	1 057	419	397	133	125
5440 Berlevåg	906	333	367	91	100
5441 Tana	2 821	997	353	320	113
5442 Nesseby	854	370	433	100	117
5443 Båtsfjord	2 165	688	318	251	116
5444Sør-Varanger	9 925	2 853	287	1 075	108
Troms og Finnmark	241 736	73 382	13 736	25 215	4 470
Landet	5 425 270	1 600 000	295	500 000	92

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i RNB 2023:

Vaksinasjon mot covid-19

Rammetilskuddet til kommunene foreslås økt med 68 mill. kr., mot tilsvarende reduksjon i Helse- og omsorgsdepartementets budsjett. Midlene skal dekke oppfriskningsdose til personer 75 år og eldre og sykehjemsbeboere våren 2023. Midlene foreslås fordelt etter antall innbyggere i aldersgruppen 75 år og eldre.

Maksimalpris i barnehage

Fra 1. januar 2023 er maksimalprisen i barnehage fastsatt til 3 000 kr per måned. Det er en reduksjon fra nivået i 2022. Kommunene ble kompensert for dette i statsbudsjettet for 2023, men på grunn av den høye prisveksten i 2023 gjør at den reelle reduksjon i maksimalprisen er høyere enn det som ble lagt til grunn i statsbudsjettet i høst. Regjeringen foreslår å øke kompensasjon til kommunene med 169,1 mill. kr.

Andre saker:

Grunnrenteskatt på havbruk

Satsen for grunnrenteskatt er satt ned til 35 prosent, mot 40 prosent som var foreslått i høringsnotatet. Grunnrenten vil variere fra år til år, blant annet som følge av endring i priser og kostnader. Regjeringen foreslår at minst halvparten av inntektene som kommer inn skal gå tilbake til kommunesektoren. Forslaget innebærer at selskapene betaler en produksjonsavgift på 90 øre per kilo. Dette går via havbruksfondet, og vil gi stabile inntekter til vertskommunene og -fylkeskommunene. Regjeringen er gått bort fra forslaget om å innføre en naturressursskatt. For å sikre at sektoren skal få halvparten av grunnrenteskatten, foreslår regjeringen at om det er nødvendig vil det komme en tilleggsbevilgning til kommunene som fordeles etter kostnadsnøkkel i rammetilskuddet. Kommunesektoren vil med forslaget få en større del av inntektene fra auksjonene av konsesjoner. Denne foreslås økt fra dagens 40 prosent til 55 prosent. Sammen med produksjonsavgiften og ekstrabevilgningen bidrar dette til at halvparten av bruttoinntektene fra grunnrenteskatten vil gå til kommunesektoren.

Mottak og bosetting av flyktninger

Kommunene stiller opp og har bosatt rekordmange flyktninger på kort sikt. De siste prognosene viser at det kan bli behov for å bosette 43.000 flyktninger i 2023. Regjeringen foreslår derfor en rekke forslag i RNB som skal understøtte bosettingen og bidra til at flere flyktninger kommer i arbeid og aktivitet. Samtidig gir dette økonomisk trygghet for kommunene.

- Kommunene vil blant annet motta 50 000 kroner for flyktninger som de bosetter utover de som IMDi har bedt de om å bosette. Dette kommer i tillegg til de ordinære tilskudd kommunene mottar til arbeidet med bosetting og integrering.
- Tilskudd for å bosette de med særlig behov blir økt.
- Det er og flere tiltak som støtter opp under arbeid og aktivitet, ikke minst i form av bedre språkopplæring. Regjeringen foreslår blant annet at kommuner kan få tilskudd for å gi utvidet norskopplæring til de som har behov for det.

- I tillegg foreslås prisjustering av integreringstilskuddet og det særskilte tilskuddet ved bosetting av enslige mindreårige flyktninger.

Tilskudd til istandsetting, bygging og kjøp av utleieboliger

Et viktig tiltak for å møte kapasitetsutfordringer i kommunene, både når det gjelder flyktninger og vanskeligstilte på boligmarkedet, er tilskudd til utleieboliger. Regjeringen foreslår at tilskuddet blir gjeninnført med en tilleggsramme på 400 mill. kr. i 2023. Nytt fra tidligere år er at kommunene også kan få tilskudd til istandsetting av boliger.

Investeringsstilskudd til heldøgnsomsorg

Det har vært stor etterspørsel etter investeringsstilskuddet til heldøgns omsorg i 2023. For å bidra til nok boliger for eldre foreslår regjeringen derfor i RNB å øke bevilgningen med 200 mill. kr. i 2023. Det tilsvarer om lag 1000 plasser i tillegg til de om lag 500 plassene som allerede er gitt tilsagn om i år.

2. Det økonomiske opplegget for 2024

Det legges opp til en realvekst i frie inntekter på mellom 5,6 og 5,9 mrd. kr. i kommunesektoren i 2024. For kommunene er veksten anslått mellom 4,4 og 4,7 mrd. kr. Veksten er beregnet fra antatt inntektsnivå i RNB.

Demografikostanden for kommunesektoren er anslått til 3,9 mrd. kr, som fordeles med 3,1 mrd. kr. til kommunene og 0,8 mrd. kr. til fylkeskommunene. Det er knyttet stor usikkerhet til anslaget som følge av flyktningssituasjonen. Veksten på kommunesektorens samlede pensjonskostnader, utover anslått lønnsvekst, anslås til 1,2 mrd. kr. i 2024. Departementet vil komme tilbake med et oppdatert anslag i statsbudsjettet for 2024.

Samlet vil handlingsrommet til kommunesektoren øke mellom 0,5 og 0,8 mrd. kr. i 2024. Kommunenes handlingsrom forventes å øke mellom 0,2 og 0,5 mrd. kr, og for fylkeskommunen anslås økningen på 0,3 mrd. kr.

	Kommuner	Fylkeskommuner	Samlet for kommunesektoren
Realvekst i frie inntekter	4,4 - 4,7	1,2	5,6 - 5,9
Økte demografikostnader	3,1	0,8	3,9
Økte pensjonskostnader	(1,1)	(0,1)	1,2
Handlingsrom	0,2 - 0,5	0,3	0,5 - 0,8

Innenfor veksten på 5,6 -5,9 mrd. kr. ligger det inne satsinger på 150 mill. kr. til kommunene til psykisk helse og rus, 100 mill. kr til de kommunene som taper mest på gradert basiskriterium, og 300 mill. kr. til fylkeskommunene begrunnet i omlegging av inntektssystemet.

Tabellen viser kompensasjon for gradert til kommunene i Troms og Finnmark:

Kommune	Innbyggere per 1.7.22	Anslag kompensasjon gradert basis	
		<i>kol. 1</i>	<i>kol. 2</i>
		<i>(1000 kr)</i>	<i>(kr pr innb)</i>
5405 Vadsø	5 572	1 414	254
5406 Hammerfest	11 248	235	21
5411 Kvæfjord	2 861	667	233
5416 Bardu	3 981	584	147
5417 Salangen	2 085	261	125
5419 Sørreisa	3 391	1 187	350
5444 Sør-Varanger	9 896	185	19
Troms og Finnmark	39 034	4 533	
Sum hele landet	1 534 365	100 000	

Dette er en ettårig kompensasjon i 2024 til kommuner med netto tap over 300 kr. per innbygger. Disse kompenseres med om lag 1/3 av netto tap – ut over 300 kr. per innbygger.

Fordelingen vil gis som særskilt fordeling (tabell C) i 2024. I det nye inntektssystemet for kommunene, som etter planen vil tre i kraft fra og med 2025, foreslås det at gradering av basis tas ut av inntektssystemet.

3. Skjønnstilskudd til kommunene

Det er i proposisjonen foreslått en total skjønnsramme for 2024 på 1 mrd. kr., og hele rammen er foreslått bevilget på kapittel 571 Rammetilskudd til kommuner.

Regjeringen har foreslått en basisramme til kommunene på 800 mill. kr., som er på samme nivå som i 2023.

Til sammen 200 mill. kr. av det samlede skjønnstilskuddet holdes tilbake til departementets reserve/prosjektskjønnsnett.

4. Inntektssystemet til kommunene

Inntektssystemutvalget la frem sin NOU med en rekke anbefalinger og forslag til endringer i inntektssystemet i august 2022. Utredningen ble deretter sendt på høring, og regjeringen fikk inn om lag 300 høringssvar fra kommuner og andre. Det blir ikke innføring av nytt inntektssystem fra 2024 som planlagt. Regjeringen trenger mer tid til å avklare og vurdere utvalgets forslag, og vil legge frem forslag til nytt inntektssystem for kommunene i en stortingsmelding våren 2024, med sikte at nytt inntektssystem for kommunene trer i kraft fra om med 2025.

5. Annet

Forsøk med frikommuner

Regjeringen inviterer kommuner og fylkeskommuner til å søke om å bli forsøkskommuner i en frikommuneordning. Gjennom forsøket kan kommuner og fylkeskommuner få fritak fra lov eller forskrift for å kunne tekste ut nye arbeidsformer, eller prøve ut endringer i oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene. Søknadsfristen for å sende inn søknad er 8. september. Mer informasjon om ordningen finner dere her: <http://www.regjeringen.no/forsokskommune>

Med hilsen

Toril Feldt (e.f.)
justis- og kommunaldirektør

Gøril Toresen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Mottakerliste:

Harstad kommune	Postboks 1000	9479	HARSTAD
Måsøy kommune	Torget 1	9690	HAVØYSUND
Hammerfest kommune	Postboks 1224	9616	HAMMERFEST
Salangen kommune	Postboks 77	9355	SJØVEGAN
LOABÁGA SUOHKAN / Lavangen kommune	Nesveien 7	9357	TENNEVOLL
Berlevåg kommune	Torget 4	9980	BERLEVÅG
Nordreisa kommune	Postboks 174	9156	STORSLETT
Skjervøy kommune	Postboks 145	9189	SKJERVØY
Balsfjord kommune	Rådhusgata 11	9050	STORSTEINNES
Dyrøy kommune	Dyrøytunet 1	9311	BRØSTADBOTN
Kvæfjord kommune	Bygdeveien 26	9475	BORKENES
Tromsø kommune	Postboks 6900	9299	TROMSØ
Porsanger kommune	Rådhuset	9712	LAKSELV
Loppa kommune	Parkv. 1/3	9550	ØKSFJORD
Sør-Varanger kommune	Postboks 406	9915	KIRKENES
Senja kommune	Postboks 602	9306	FINNSNES
Kvænangen kommune	Rådhuset, Gárgu 8	9161	BURFJORD
Gratangen kommune	Nergårdveien 2	9470	GRATANGEN
Vardø kommune	Postboks 292	9951	WARDØ
Gamvik kommune	Vevikv. 6	9770	MEHAMN
Alta kommune	Postboks 1403	9506	ALTA
Tjeldsund kommune	Skånlandveien 72/76	9440	EVENSKJER
Sørreisa kommune	Sykehjemsveien 41	9310	SØRREISA

Bardu kommune	Postboks 401	9360	BARDU
Lebesby kommune	Strandveien 152 - Postboks 28	9790	KJØLLEFJORD
Gáivuona suohkan / Kåfjord kommune	Postboks 74	9148	OLDERDALEN
Storfjord kommune	Oldersletta 1	9046	OTEREN
Lyngen kommune	Strandveien 24	9060	LYNGSEIDET
Karlsøy kommune	Rådhusveien 41	9130	HANSNES
Nordkapp kommune	Postboks 403	9751	HONNINGSVÅG
Hasvik kommune	Postboks 43, Fjellveien 6	9593	BREIVIKBOTN
Guovdageaidnu suohkan / Kautokeino kommune	Bredbuktnesvn. 6	9520	KAUTOKEINO
Deanu gielda / Tana kommune	Rådhusveien 24	9845	TANA
Båtsfjord kommune	Hildberggt. 18	9990	BÅTSFJORD
Ibestad kommune	Emma Olsens vei 1	9450	HAMNVIK
Målselv kommune	Mellombygdveien 216	9321	MOEN
Karasjoga gielda / Karasjok kommune	Postboks 84	9735	KARASJOK
Vadsø kommune	Postboks 614	9811	VADSØ
Unjárgga gjelda / Nesseby kommune	Rådhus	9840	VARANGERBOTN